

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen Toiminnallinen talo, Vilhonkatu 13

Hankesuunnitelma

Sisällys

1 TOIMINNAN KUVAUS JA SUORITTEET	3
1.1 Toiminnan kuvaus.....	3
1.2 Toiminnan suoritteet.....	4
2 TOIMINNALLISEN KUNTOUTUKSEN TILATARVE	5
3 TOIMINNALLISEN KUNTOUTUKSEN SIJAINIVAIHTOEHDOT	6
4 VILHONKATU 13:N TILASUUNNITELMA.....	7
4 SUUNNITTELUN JA RAKENTAMISEN TOTEUTUS, TAVOITEAIKATAULU JA KUSTANNUKSET	8

LIITTEET

Liite 1. Tilaluettelo, Vilhonkatu 13

1 TOIMINNAN KUVAUS JA SUORITTEET

1.1 Toiminnan kuvaus

Toiminnallisen kuntoutuksen palveluihin sisältyvät mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden päivä- ja työtoiminta, päivä kuntoutuskurssit, toimintaterapia, fysioterapia ja liikunnanohjauspalvelut. Osa tästä toiminnallisesta kuntoutuksesta sijaitsee uudessa Mielen ja kuntoutuksen talossa ja osa suunnitellusti talon ulkopuolella.

Mielen ja kuntoutuksen talon ulkopuolelle on suunniteltu sijoittuvan esimerkiksi päivä- ja työtoiminta, ryhmätoiminnot sekä päivä kuntoutuskurssit. Aiemman suunnitelman mukaisesti nämä toiminnot tulevat sijaitsemaan ns. "Toiminnallisessa talossa".

Toiminnallinen kuntoutus sisältää kuntoutus- ja terapiapalveluja mielenterveys- ja päihdeasiakkaille. Asiakkaille tarjotaan kuntoutuksen kannalta mielekäästä ja tarkoituksenmukaista toimintaa, joka tukee asiakkaan arjessa selviämistä. Toiminnallisen kuntoutuksen keinoja käyttäen on tarkoitus auttaa ihmistä löytämään ja hyödyntämään omia voimavarojaan kuntoutuksen tueksi. Tärkeänä näkökulmana ja tavoitteena on, että päivätoiminnan avulla tuetaan asiakkaan selviytymistä sairautensa kanssa arjessa. Tavoitteena on myös auttaa ja tukea ihmistä hänen omassa ympäristössä, välttämällä kalliita sairaalajaksoja tai ohjautumista asumispalveluihin.

Etelä-Savon hyvinvointialueen mielenterveys- ja päihdepalveluissa panostetaan matalan kynnyksen palveluihin. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen toiminnan kehittämisen painopistealueita ovat peruspalvelujen vahvistaminen, päihdepalvelujen kehittäminen sekä uusien etäpalvelujen vakiinnuttaminen osaksi palvelukokonaisuutta. Yhtenä strategisena painopisteenä mielenterveys- ja päihdeasumisessa on asiakkaan pärjääminen kevyemmissä palveluissa. Panostaminen toiminnalliseen kuntoutukseen ja Toiminnallinen talo ovat yksi näistä toimenpiteistä, joilla tämä tavoite saavutetaan.

Toiminnallisen talon tarjoamat avopalvelut mahdollistavat yhteisöllisen ja osallisuutta tukevan toiminnan asiakkailleen. Lisäksi arjen hallinnan tueksi on tarjolla palveluohjausta. Toimintaa toteutetaan kurssimuotoisesti tai jatkuvana päivätoimintana. Päiväkuntoutuskurssien tavoitteena on lisätä tietoa riippuvuudesta ja siitä toipumisesta. Kursseilla vertaistuen merkitys konkretisoituu ja fyysinen ja psyykinen jaksaminen vahvistuu. Kurssit sisältävät luentoja,

tehtäviä ja ryhmätoimintaa. Kurssit ovat kolmen viikon mittaisia. Päiväkuntoutuskurssi on vaihtoehto ostopalveluna hankittavalle päihdelaitoskuntoutukselle.

Vammaisten henkilöiden työllistämistä tukevan toiminnan tarkoituksena on ylläpitää/edistää asiakkaan toimintakykyä ja itsenäistä asumista sekä arjessa selviytymistä. Sitä järjestetään henkilöille, joiden toimintakyky on vammaisuuden tai muun vastaavan syyn vuoksi alentunut niin, että heillä ei ole edellytyksiä osallistua tavanomaiseen työhön. Tätä sosiaalihuoltolain mukaista toimintaa on tarjolla mielenterveys- ja päihdepalvelujen päivätoiminnassa, esimerkiksi käsityösalilla sekä työtuvalla useille kuntoutujille. Tälle asiakasryhmälle on haastavaa löytää vastaavanlaista työtoimintaa muualta Mikkelistä.

1.2 Toiminnan suoritteet

Vuonna 2022 toiminnallista kuntoutusta toteutettiin päivätoimintana Veturissa ja Mielenmajalla sekä Moision käsityösalilla, kanttiinissa ja työtuvalla. Keväällä 2022 toimintaa oli rajoitettu koronarajoitusten vuoksi. Alla on esitetty vuoden 2022 toteutuneet käynnit ja asiakasmäärä.

- 8631 käyntiä
- 686 asiakasta

Päihdeavokuntoutuksen kursseilla on vuoden 2021 aikana ollut yhteensä 61 eri asiakasta ja käyntejä yhteensä 472.

Tulevaisuudessa uuteen Toiminnalliseen taloon siirtyvät seuraavat työntekijät: toimintakeskus Veturin 2 ohjaajaa sekä Mielenmaja/Moision kahvion 4 ohjaajaa, käsityösalin 2 ohjaajaa sekä työtuvalla 2 ohjaajaa sekä päihdeavokuntoutuksen 2 ohjaajaa. Yhteensä toiminnalliseen taloon varataan työtilat 12 työntekijälle. Lisäksi tiloja käyttävät mielenterveys- ja päihdepalvelujen jalkatuvat työryhmät erilaisten ryhmätoimintojen järjestämiseen.

2 TOIMINNALLISEN KUNTOUTUKSEN TILATARVE

Toiminnallisen kuntoutuksen toimitilarpeita on kuvattu Mielen ja kuntoutuksen talon eri suunnitteluvaiheiden aikana. Toiminnallisen kuntoutuksen osalta on päätetty, että toiminta sijoitetaan osin uudisrakennuksen ulkopuolelle.

Toiminnallisen talon tilasuunnittelun lähtökohtana on ollut se, että tarjottavat palvelut koostuvat hyvin erilaisista toiminnoista ja ryhmäkoot vaihtelevat paljon. Jatkuvan päivätoiminnan lisäksi esimerkiksi avopäihdekuntoutus toteutetaan kurssimuotoisesti ja sen toteuttamiseen tarvitaan ryhmätila noin kymmenelle hengelle. Ryhmätilojen lisäksi tarvitaan tapaamistiloja luottamuksellisten keskustelujen käymiseen asiakkaan ja työntekijän välillä sekä asiakasohjauksen toteuttamiseen. Osana kuntoutusta asiakkaat valmistavat ruokaa yhdessä, joten keittiö- ja ruokailutilat tarvitaan mahdollistamaan yhteisöllinen ruokailu. Toiminnallisen kuntoutuksen tiloissa on myös asiakkaiden suihkutilat sekä mahdollisuus pyykin pesemiseen.

Palveluiden tulee olla helposti asiakkaiden saavutettavissa, joten toiminnan keskittäminen lähelle Mikkelin keskustaa palvelee asiakaskuntaa parhaiten ja turvaa osallistumismahdollisuuden. Nykyisille asiakkaille toteutetun kyselyn mukaan asiakkaat pitivät tärkeänä arjessa autetuksi tulemistä (esim. avustaminen erilaisten hakemusten täyttämässä ja tietokoneen käytössä). Osa asiakkaista piti tärkeänä ruokailu ja aamupalamahdollisuuden säilymistä. Myös erilaiset ryhmätoiminnot koettiin hyväksi ja tärkeiksi.

Toiminnallisen kuntoutuksen avulla ja siihen kohdennetuilla toimivilla tiloilla on mielenterveys- ja päihdeasiakkaille suuri inhimillinen merkitys. Tätä palvelua käyttävät ovat yhteiskunnassa yksi heikoimmassa asemassa olevista ihmisryhmistä. Lisäksi työtoimintaa (vammaisen henkilön työllistymistä tukeva toiminta) on Mikkelissä saatavilla niukasti, joten korvaavia tehtäviä on mahdotonta löytää. Työtoiminta tuo merkitystä kuntoutujan/asiakkaan arkeen, luo päivärutmiä, ehkäisee osaltaan eristäytymistä sekä mahdollistaa vertaistuen. Myös päihdekuntoutuksen osalta toiminta voidaan tuottaa omana palveluna näissä tiloissa niin, että palvelua ei tarvitse ostaa muilta palveluntuottajilta. Näin voidaan turvata oikea-aikainen kuntoutuminen sekä ehkäistä raskaampiin palveluihin siirtyminen.

Hypoteettinen laskelma vaihtoehtoista, mitä maksaa meille osastohoito, yksityiseltä palveluntuottajilta ostettavat erilaiset asumispalvelut/ vrk, verrattuna toiminnallisen talon kustannuksiin.

Asiakkaita	osastohoitovrk hinta (€)	12h yhteisöllisen asumisen vrk-hinta (€)	24h ympärivuorokautisen palveluasumisen vrk-hinta (€)	tuetun asumisen ostopalveluna tuntihinta (€)	Toiminnallisen talon vrk-hinta (€)
1	700,00 €	75,00 €	116,00 €	55,00 €	2673,973
30	21 000,00 €	2 250,00 €	3 480,00 €	1 650,00 €	2673,973
100	70 000,00 €	7 500,00 €	11 600,00 €	5 500,00 €	2673,973
300	210 000,00 €	22 500,00 €	34 800,00 €	16 500,00 €	2673,973
600	420 000,00 €	45 000,00 €	69 600,00 €	33 000,00 €	2673,973
800	560 000,00 €	60 000,00 €	92 800,00 €	44 000,00 €	2673,973 *

* huomioitava lopullisessa vertailussa mahdollinen henkilöstölisäys asiakasmäärän kasvaessa

Taulukko 1. Hypoteettinen kustannusvertailu eri vaihtoehtoista asiakkaiden palveluiden järjestämisessä

3 TOIMINNALLISEN KUNTOUTUKSEN SIJAINIVAIHTOEHDOT

Tällä hetkellä toiminnallista kuntoutusta tarjotaan Eloisan palveluna Mikkelissä avoimena päivätoimintana toimintakeskus Veturissa (Kiiskinmäenkatu 2), päihdeavokuntoutusta keskussairaalassa (toiminta väistötiloissa), Moision sairaalassa Mielenmajalla sekä työ- ja terapiatoimintana Moision käsityösalilla ja työtuvalla. Lisäksi Mielen ja kuntoutuksen talossa tarjotaan liikunnanohjaajan sekä fysio- ja toimintaterapeuttien palveluita. Tavoitteena on saada Mielen ja kuntoutuksen talon palveluita lukuun ottamatta kaikki muut toiminnallisen kuntoutuksen palvelut keskitetyksi yhteisiin tiloihin.

Toiminnallisen talon sijoittumisvaihtoehtoja on selvitetty vuoden 2022 aikana. Selvitetty vaihtoehdot olivat Vilhonkatu 13, Mannerheimintie 3, Vuorikatu 19, Kiiskinmäenkatu 2 ja Viljavuuspalvelun tilat Graanintiellä.

Viljavuuspalvelun tilat Graanintiellä suljettiin vaihtoehtoista pois ensimmäisenä, koska kyseessä on toimistotalo, ja toiminnallinen kuntoutus ei luonteensa vuoksi (bänditilat, puutyötilat jne) sovellu toimistorakennukseen. Sijainti ei myöskään palvele palvelujen käyttäjiä. Mannerheimintie 3 oli Mielen ja kuntoutuksen talon rakentamisen aikana työmaatoimistona ja sijaitsee uudisrakennuksen vieressä, joten tätä vaihtoehtoa tutkittiin hyvän sijainnin ja uudisrakennuksesta saatavan synergiaedun vuoksi. Rakennuksen omistaa Mikkelin kaupunki ja se on käyttöikänsä päässä. Rakennuksen muutostöille

laskettiin alustava kustannusarvio, joka oli lähes 3 milj.€. Tästä vaihtoehdosta luovuttiin kustannussyistä.

Vuorikatu 19 eli Esen vanhan pääkonttorin tilat käytiin kartoittamassa ja vuokraamisesta luovuttiin, koska tilat olisivat vaatineet mittavat muutostyöt ja vuokra oli kallis suhteessa kiinteistön kuntoon. Vanhat kiviseinät olisivat vaikeuttaneet muutostöitä ja tilojen muuttaminen esteettömiksi olisi ollut haasteellista. Vuorikadun tilojen muutostöiden kustannusarvioksi laskettiin 2 870 029€. Myös tästä vaihtoehdosta luovuttiin kustannussyistä.

Kiiskimäen päiväkeskuksen tiloissa osoitteessa Kiiskimäenkatu 2 toimii tällä hetkellä päivätoimintaa järjestävä Veturi rakennuksen 1. kerroksessa. Päivätoiminnan keskittämistä Veturin yhteyteen selvitettiin, mutta tilat todettiin liian pieniksi, jotta kaiken mielenterveys- ja päihdekuntoutujille järjestettävän päivätoiminnan olisi saanut mahtumaan samojen seinien sisälle. Myös Moision vuokrauksen jatkaminen on nostettu esille, mutta sekä kustannussyistä että vaade tilojen tehokkaammasta käytöstä johtivat tämän vaihtoehdon hylkäämiseen.

Tutkituista vaihtoehdoista päädyttiin Vilhonkatu 13:n tiloihin. Vilhonkatu 13:ssa on ollut vuokralalla Essoten/Eloisan riippuvuusvastaanoton, korvaushoidon ja mielenterveys- ja päihdepalvelujen sosiaalityön toiminnot. Vuokratilat vapautuvat tammikuussa 2023 nykyisen toiminnan siirtyessä Mielen ja kuntoutuksen taloon ja tämän jälkeen tilat on muutettavissa toiminnallisen kuntoutuksen käyttöön. Vilhonkatu 13 on erillinen rakennus lähes ydinkeskustassa, joten palvelut ovat hyvin asiakkaiden saavutettavissa. Moision vuokrasopimus päättyy 30.6.2023 ja Vilhonkadun muutostyöt pystytään aikataulullisesti toteuttamaan niin, ettei asiakkaille tule katkosta palveluiden käyttöön.

4 VILHONKATU 13:N TILASUUNNITELMA

Vilhonkatu 13:n tilat jakautuvat kolmeen toiminnan kerrokseen.

Kellarikerrokseen sijoittuvat puutyötilat ja konesali sekä henkilökunnan sosiaalityilat.

Rakennuksen 1. kerroksessa, sisäänkäyntikerroksessa, on tiloja erilaisille ryhmätoiminnoille, tapaamishuoneita yksilövastaanottoa varten sekä oleskelu- ja ruokailutila keittiöineen. Ylimpään kerrokseen sijoitetaan ryhmätila, henkilökunnan työtila, käsityösalin



toimintoja sekä koko rakennusta palveleva IV-konehuone. Rakennuksessa on hissi, joka takaa esteettömän kulun kaikkiin kerroksiin.

Toiminnallisen talon tilojen sijoittelun suunnittelua on ohjannut toiminnan asettamat tilavaatimukset. Kädentaitojen tilat, kuten puutyötila ja konesali, asettavat erityisvaatimuksia talotekniseen suunnitteluun ja toteutukseen, esimerkiksi ilmanvaihdolle, ja tämä on ohjannut tilojen sijoittamisen pohjakerrokseen. Useissa tiloissa toiminta aiheuttaa melua, joten

akustiikka ja äänen hallinta eri kerrosten välillä on otettu myös suunnittelussa erityisesti huomioon.

Kerroskohtainen huoneala:

- kellarikerros: 352,5 m²
- 1. kerros: 402,5 m²
- 2. kerros: 207,5 m²
- **Yhteensä: 962,5 m²**

Toiminnallisen talon tilasuunnitelma löytyy liitteenä 1.

4 SUUNNITTELUN JA RAKENTAMISEN TOTEUTUS, TAVOITEAIKATAULU JA KUSTANNUKSET

Tilojen suunnittelu toiminnallista kuntoutusta varten on tehty vuoden 2022 aikana. Budjettihinta toteutukselle saatiin marraskuussa 2022. Tilat on vuokrattu yksityiseltä omistajalta ja kiinteistön omistaja teettää suunnitelmat sekä hoitaa rakennuttamisen. Hankkeelle on myönnetty rakennuslupa 20.12.2022.

Muutostyöt aloitetaan helmikuussa, kun tilojen nykyiset käyttäjät ovat muuttaneet Mielen ja kuntoutuksen taloon. Purkutyöt aloitetaan viikolla 6 ja valmistumisen ja muuttojen tavoiteaika on 30.6.2023 mennessä, jolloin Moision vuokrasopimus päättyy.

Tavoitehinalaskelma:

Suunnittelu ja muut rakennuttajan kustannukset:

- kokonaissuunnittelu 76.500€



Rakennuttajan työnaikaiset kustannukset	20.000€
- Työnaikaiset johtotehtävät	20.000€
- Rakennuslupa	8.000€
Yhteensä	124.500€

Rakennuskustannukset:

- Rakennustekniset työt	435.000€
- LVI-työt	180.000€
- Sähkötyöt	120.000€
- Hankevaraus	100.000€
Yhteensä	835.000€

Muutostöiden kustannukset yhteensä 959.500€ (alv0%).

Hankkeelle tehty investointivaraus vuodelle 2023 on yhteensä 1.400.000 €, joka pitää sisälleen myös tilaajan erillishankinnat, kuten irtaimiston, hälytysjärjestelmän ja kameravalvonnan. Toiminnallisen talon investointi sisältyy ministeriön hyväksymään vuoden 2023 investointisuunnitelmaan ja se on huomioitu vuoden 2023 talousarviossa. Irtaimiston hankinnassa hyödynnetään Mielen ja kuntoutuksen talon muutoissa vapautuneita kalusteita.

Tilojen rakennuskustannukset maksetaan vuokran yhteydessä sovitun aikajakson mukaisesti.

